מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בכורות מד-א

עניין: משה רבינו עשר אמות היה

מהר"ל גבורות ה' פי"ח

ויגדל הילד ותביאהו אל בת פרעה, דרשו במדרש (שמות רבה פ"א) כ"ד חדש ואת אמרת ויגדל הילד אלא מלמד שהיה גדל שלא כדרך כל הארץ. פירוש דגבי יצחק כתיב (בראשית כ"א) ויגדל הילד ויגמל, הכתוב מפרש גידול זה שהיה גדול עד שהיה ראוי להגמל, אבל גידול הילד הזה שלא כמנהגו של עולם והוא דבר נפלא על משה רבינו עליו השלום להורות מדריגת משה. וזה כי בני אדם אשר נכללים בכלל אחד מפני שכל אחד חלק מן הכלל, לכך גידול שלו כמו החלק שאינו בשלימותו, כי החלק במה שהוא חלק אינו בעצמו דבר שלם. אבל משה רבינו עליו השלום נבדל היה מכל הבריות לכך לא היה הוא חלק מן הכלל ובשביל כך היה קומתו שלימה:

ואמרו רבותינו ז"ל כי היה קומת משה רבינו עליו השלום י' אמות כדאיתא בפרק המצניע (שבת צ"ב ע"א) ובפרק מומין אלו (בכורות מ"ד ע"א) כי מפני שלא היה משה רבינו עליו השלום אדם פרטי שכל פרטי נכלל תחת הכלל, והוא לא היה נכלל עם הכלל, לכך לא היה קומתו פרטית כשאר בני אדם שהם פרטים לכך קומתם פרטית ומספר י' הוא מספר כללי. וענין זה שהיה קומתו עשר אמות אין כאן מקומו לבאר, שכל דבר זה נתבאר בספר באר הגולה (באר ה') כאשר תראה שעור מופלג יוצא מן השעור. גם יש לך להבין זה ממה שהתבאר למעלה (פי"ב) אצל שהיו יולדים ששים בכרס אחד:

מהר"ל באר הגולה

באר החמישי דף צט ע"ב

פרק אלו מגלחין (מו"ק י"ח, א') אמר ר' אביטל משמיה דרב פרעה שהי' בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת לקיים מה שנאמר ושפל אנשים יהויקים עליך ע"כ. ודבר זה צחוק והתול בעיניהם שיהי' אדם אחד בענין זה. אמנם למי שידע ד"ח אין זה קשיא כלל, כי כל מה שאמרו לא אמרו רק על הצורה העצמית שלו הפרטית. כאשר כל האדם יש בו שני דברים האחד הצורה הטבעית הכוללת המין כולו, כמו זה שתאמר שכל אדם הוא בעל ידים ורגלים וכיוצא בזה, ולא תמצא שאין בו דבר זה מצד הצורה הטבעית המינית. אמנם יש לכל אדם צורה פרטית ג"כ במה שהוא אדם פרטי זה, כי אין אדם אחד כמו אחר. ולפיכך אמרו פרעה שהי' בימי משה הוא אמה וכו', כי מצד הצורה הפרטית שהוא מיוחד בה ראוי שיהי' בצורה זאת, ואם שיש לה מבטל מצד הצורה המינית הכוללת שהוא מבטל הפרטי. ולפעמים יש בהפך, שאמרו כי פלוני זה כך וכך גדול ונתנו לו שעור גדול, וזה ג"כ מצד הצורה הפרטית שלו, ואם שיש מבטל לזה מצד הצורה הכוללת, שכל אדם נברא בטבע והטבע מחייב שא"א להיות שעור אדם כ"כ קטון וא"א שיהי' כ"כ גדול. וא"ת א"כ מה זה שאמרו הוא אמה ופרמשתקו אמה וזרת, אחר שא"א שיהי' לו דבר זה מצד הצורה הכוללת. אין קשיא שבאו לבאר צורתו הפרטית, וכאשר מצד הצורה הפרטית במה שהוא מיוחד היה כ"כ קטון, אף על גב שלא נמצא דבר זה, מכל מקום מה שאפשר להתחסר היה מתחסר כי צורתו הפרטית היה גוזר הקטנות מה שאפשר. וכן כאשר הדבר הפך זה שיש בו גודל השעור מצד צורתו הפרטית, אף על גב שא"א שיהי' גדול כ"כ מצד צורתו הכללית, היה בו מה שאפשר להוסיף מצד צורתו הפרטית.

מהר"ל חי"א ב"ב עג:

(דף צב:)

בריאה כמוהו. וכבר אמרנו כי כל השעורים האלו אינם גשמיים חמריים רק שבא לומר כי דבר זה מצד צורתם המופשטת וכיון שכך הוא מצד הצורה המופשטת אמרו חכמים עליו השעור(ים) הזה, כי לא יביטו חכמים אל החומר מאחר שכך הוא מצד הצורה,

צורתו המופשטת ראוי אל שעור זה. ולכך כאשר בחנו השעור מה שראוי מצד הצורה מ"מ יאמר עליו שכך וכך שעורו מצד הצורה המופשטת. ולכך תמצא דבר זה בכמה מקומות, וכמו ששערו א"י שהוא ארבע מאות על ד' מאות פרסה (מגילה ג' א') ומשה כמה הוי עשר אמה (שבת צ"ב א') כי לא יביטו חכמים רק אל הצורה המופשטת מצד עצמה, והבן זה כי אי אפשר לכתוב יותר.

WHATSAPP EMAIL PODCAST TORAHANYTIME ALLDAF DAF YOMI PORTAL KOLHALASHON